

PABIRCI ZA POZNAVANJE STARIJE LIKOVNE BAŠTINE SPLITA

UDK: 73/76: 069 (497.5 Split)(093)
75 Devita, S.

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 15. XI. 2003.

ARSEN DUPLANČIĆ

Arheološki muzej

Zrinsko-Frankopanska 25
21000 Split, HR

Na temelju dokumenata koji se čuvaju u splitskome Arheološkom muzeju iznose se bilješke o raznim umjetninama iz splitskih crkava i obiteljskih zbirki. Posebno se obrađuje pismo Petra Zečevića Franji Carrari u kojem ovaj iznosi niz novih podataka o slikaru Sebastijanu Deviti (de Viti).

Sređivanje raznih arhivalija u splitskome Arheološkom muzeju iznijelo je na svjetlo nekoliko dokumenata koji pružaju podatke o starijoj likovnoj baštini Splita, a zanimljivi su zbog opisa pojedinih slika, radi poznavanja njihove sudbine i atribucija koje, međutim, nisu uvijek pouzdane.

Najstariji od dokumenata je popis slika stolne crkve što ga je, sudeći po rukopisu, sastavio kanonik Josip Kojić,¹ a nalazi se u ostavštini Julija Bajamontija.² Onamo je vjerojatno dospio kao građa za Bajamontijevu povijest Splita. Dokument nema godine, ali se može datirati između 1786., kada je Kojić postao kanonik, i 1800., kada je umro Bajamonti. Drugi dokument je katalog slika u Dalmaciji koji je sastavio Franjo Carrara,³ vjerojatno četrdesetih godina XIX. stoljeća. Možda je nastao u vezi s prikupljanjem podataka za njegovu knjigu *La Dalmazia* (Zadar, 1846.) ili u vezi s opisom slika u Dalmaciji koji je u nastavcima objavio Vicko Poiret u *Gazzetti di Zara*, čijim ćemo se člankom posvećenim Spli-

tu služiti u ovom radu.⁴ Iz tih je godina možda i jedna Carrarina bilješka o portretima M. de Dominisa i N. Grisogona.⁵

Po starosti slijedi pismo što ga je Petar Zečević u kolovozu 1850. poslao Carrari, a odnosi se na slikara Sebastijana Devitu (de Vita).⁶ Peti dokument su zapravo zapisi Ivana Kukuljevića s njegova putovanja u Dalmaciju 1854. i natuknice o tome što mora vidjeti i o čemu pitati.⁷ Tu su i bilješke Mijata Sabljara, koji je nekoliko puta posjetio Dalmaciju, a prvih mjeseci 1854. također je boravio u Splitu i okolici.⁸ One su očito poslužile Kukuljeviću kao podsjetnik za njegovo putovanje.

Radi lakšeg pregleda podataka koje pružaju navedeni izvori grupirali smo ih po crkvama i zbirkama, a svaki dokument označili inicijalom, i to: **Ko** - Kojić, **C** - Carrara, **P** - Poiret, **Ku** - Kukuljević, **S** - Sabljar. Zečevićovo pismo obrađeno je posebno na kraju članka. Treba još upozoriti da je Kukuljević na kraju popisa slika u katedrali naznačio da su podaci preuzeti iz ostavštine kanonika Kojića. On se, međutim, u nekoliko stvari razlikuje od Kojićeva popisa iz Bajamontijeve ostavštine.

STOLNA CRKVA

1. četiri evanđelista - svod kapele sv. Josipa (sv. Dujma)

Ko: cavalier Lot, ne navodi sadržaj slika (La Volta della Capella ora S. Giuseppe del Cavalier Lot)

Ku str. 1: cavalier Lot, navodi tematiku slika

Kapela sv. Josipa zapravo je stara kapela sv. Dujma koju je podigao Bonino iz Milana, a nakon izgradnje novog oltara splitskoga zaštitnika, 1767., i prijenosa njegovih kostiju, 1770., posvećena je sv. Josipu. Kada je u doba francuske uprave ukinut samostan sv. Benedikta u taj su oltar prenesene kosti sv. Arnira. Prema Kojiću i Kukuljeviću autor slika bio bi mletački slikar Johann Carl Loth, dok Carrara u jednoj bilješci navodi da je to Bartolo Bossi, koji je 1700. izradio freske na svodu Arnirove kapele u spomenutom samostanu.⁹ Lj. Karaman je slike smatrao osrednjim djelima domaćeg majstora.¹⁰ Platna su uklonjena u ožujku 1958. prigodom istraživanja oltara sv. Dujma, a tijekom vremena potpuno su propala i danas više ne postoje.¹¹

2. *četiri crkvena oca* - kapela sv. Staša

Ku str. 4v: ne navodi ime autora; "U kapeli Sv Anastazija iz kamena izrezanog, gore na čemeru 4 poveće slike od učiteljah crkve."¹²

Prema citiranoj Carrarinoj bilješci autor ovih slika bio bi također Bartolo Bossi.¹³ Spominju se, ali bez navođenja majstora, u vizitaciji katedrale godine 1704.¹⁴ Slike su uklonjene oko 1960., a doživjela su istu sudbinu kao i one iz kapele sv. Dujma: danas više ne postoje.¹⁵

3. *prizori iz života Bogorodice* - kapela sv. Dujma (nova)

Ku str. 4: "U kapeli Sv Dujma ima na svodu takodjer 8 malih slikah uložениh u pozlatjenom pokrovu iz drva, takodjer prizori iz života Sv Dujma, po svoj prilici takodjer od Kapogrossa ili Ponzona njegova učitelja." Riječi "Kapogrossa ili" poslije su precrtane.

Kukuljević pogrešno piše da slike prikazuju prizore iz života sv. Dujma jer se one odnose na život Bogorodice. Što se tiče njihova autora u literaturi se obično navodi da su djelo Splićanina Marka Capogrossa,¹⁶ ali ima mišljenja koja pitanje majstora ostavljaju otvorenim, to više što za sada nema pisane potvrde za tu atribuciju, odnosno u njima vide ruku mletačkog slikara flamanskog podrijetla Pietera de Costera.¹⁷ Kukuljević ih je u svojim radovima najprije donio kao Capogrossove¹⁸ dok ih je u *Slovníku* uvrstio među Ponzonijeva djela uz napomenu da ih neki smatraju Capogrossovim.¹⁹ Da je Markovih slika bilo u katedrali spominje i Carrara, ali ne kaže kojih.²⁰

4. *sličice s tematikom euharistije* - na svodu iznad glavnog oltara

Ko: Capogrosso

Ku str. 1: isto; str. 3v: "Na svodu vrh velikog oltara 10 male slike uložene u drveni bogato pozlatjeni pokrov, predstavljaju mislim prizore iz života Sv Dujma. Od Pončuna kako Dumaneo kaže (pisalo Marka Kapogrossa, pa poslije precrtano - op. p.), dosta živahno bojadisane i umno sastavljene, ali poradi pomanjkanja svietlosti nemogu se dobro viditi u nijedno doba dana."

C str. 1: Capogrosso

Kojić i Carrara ne navode tematiku slika, dok je Kukuljević pogrešno mislio da se odnose na život sv. Dujma. Slike su Ponzonijevo djelo,²¹ a drveni okvir za njih nabavljen je 1689.²²

5. *Marijino uznesenje, Krist u slavi, sv. Dujam i sv. Staš* - na ciboriju glavnog oltara

Ku str. 1: Ponzon, ali ne navodi sadržaj slika; str. 4: "Na drvenom tabernakulu bogato pozlatjeno kog dva velika crna i drvena Angjela drže uložene su 4 male slike od Gospe, SS. Trojstva, Sv Lovre i Dujma od Ponzona."; str. 4v: "Tabernakul izdielan i načinjen je iz Cipressa te pozlatjen i urešen slikama Ponzona, kako gore, njega drže dva velika crna Angjela izdielana iz drva a drže čudnovatim načinom veliku ovu težinu jednom rukom na šakama da se vidi kao da tabernakul u zraku visi. Ma u rukama načinjeno je skrovište šibe gvozdene koje uzdržuju čitavu težinu."

Slike su Ponzonijevo djelo, ali Kukuljević djelomično griješi u opisu njihova sadržaja.²³ O ciboriju glavnog oltara Kojić piše da je izrađen po Rafaelovu predlošku.²⁴

6. *sv. Jeronim* - iznad luka glavnog oltara

Ko: Tiziano

Ku str. 1: isto

Slika se danas nalazi u sakristiji katedrale. Možda je to ona slika koju je splitski nadbiskup Cupilli 30. rujna 1711. postavio na oltar sv. Josipa u katedrali.²⁵ Prema starijoj literaturi ona je rad mletačke škole s kraja XVI. st.,²⁶ a prema novijoj nastala je između 1534.-1540. i 1562. po uzoru na Tizianovu sliku u crkvi S. Fantin u Veneciji.²⁷

7. *šest slika s prizorima iz života i smrti sv. Dujma* - u koru

Ko: Ponzon

Slike su pogrešno pripisane Ponzoniju budući da ih je izradio Pietro Ferrari između 1683. i 1685.²⁸

8. *sv. Franjo Asiški, sv. Katarina Sijenska, sv. Dujam, sv. Lovre Giustiniani* - u koru

Ko: Ponzon

Ku str. 1: isto; str. 3v: "U stolnoj crkvi u pjevalištu crkvenom na četiri čoška vrh klupih kanoničkih Sv Franjo pred raspelom. Sv Katarina s raspelom u desnom naručju. S. Lovro i Dujam od Ponzona. Risaria ne baš najbolja a i kolorit bez potrebne živahnosti."

Slike su točno pripisane Ponzoniju.²⁹

9. *portreti papa Pavla V. i Urbana VIII.* - u koru

Ko: Ponzon

Ku str. 1: isto; **str. 3v:** "Mnogo su bolje (u odnosu na slike pod 8 - op. p.) Ponzonove podobe od papah Pavla V i Urbana VIII što u sredini stienah s obadvieh stranah vise – dobra risaria i kolorit."

Slike su točno pripisane Ponzoniju.³⁰

10. *Bogorodica s Djetetom, sv. Ivanom Krstiteljem, sv. Franom i dvoji-com dostojanstvenika* - iznad nadbiskupskog prijestolja

Ko: Palma, ne navodi sadržaj slike (Sopra il Trono del Palma)

Ku str. 1: Palma, točno navodi tematiku slike

C str. 1: La Madonna di Tintoretto

P: mogla bi se pripisati Tintoretu

Ova slika Palme Mlađeg, koja je nedavno pripisana Antoniju Vassilacchiju zvanom Aliense, nalazila se iznad nadbiskupskog prijestolja do osamdesetih godina XIX. stoljeća. Na ogradi kora spominje se 1885., a od 1972. nalazi se u nadbiskupskoj kući.³¹

11. *sv. Jakov sa sv. Filipom Nerijem i sv. Terezijom [Avilskom]*

Ko: Ponzon (ovaj redak precrtan i bez oznake Neri za sv. Filipa)

Ku str. 1: Ponzon

Danas ove slike nema u katedrali. Prema jednoj bilješci i Carrara je vezuje uz Ponzonijevo ime.³² Kao njegovo djelo Kukuljević je donosi u svojemu *Slovníku*.³³ Slika se prethodno nalazila u crkvi sv. Jakova de colonia.³⁴

12. *sv. Ivan Krstitelj sa sv. Andrijom i Bogorodicom*

Ko: Capogrosso

Ku str. 1: isto; **str. 4:** "Slika S. Ivana s Mariom i Andriom od Kapogrossa mnogo manje živahna slikana negoli one od svoda." (misli na svod glavnog oltara, vidi br. 4)

Podatak da je Capogrosso autor ove slike Kukuljević je prenio i u *Slovník*.³⁵ Danas je nema u stolnici.³⁶

13. *Foconijeve slike*

C str. 1: Quadri del Foconio

Iz ove Carrarine bilješke nije jasno na što je mislio. Ivan Dominik Malquot de Serafinis, zvan Foconije, bio je splitski nadbiskup od 1577. do 1602.

14. *portret nadbiskupa Antuna Kačića* - u sakristiji

Ku str. 3v: ne navodi autora

Slika je nepoznata autora iz XVIII. st.,³⁷ a danas se nalazi u župnom uredu sv. Dujma. Bila je predložak za Kačićev portret iz serije slika splitskih prelata nastalih sredinom XIX. st. čiji je autor možda Raffaello Mele iz Napulja.³⁸ Kačić je bio nadbiskup od 1730. do 1745.

SAMOSTAN NA POLJUDU

1. *poliptih* - veliki oltar

Ku str. 5v: Girolamo Santacroce

C str. 2: isto

P: Francesco Santacroce

Poliptih je naslikan 1549., a nalazi se na zidu iza glavnog oltara. Izradio ga je Girolamo, a ne Francesco Santacroce.³⁹

U svojim putnim bilješkama iz 1854. Mijat Sabljar je opisao raspored oltara u crkvi gledan od glavnog oltara prema ulaznim vratima. Budući da su u preinakama crkve 1977.-1979. oni izmijenjeni, donosimo Sabljarov tekst:⁴⁰

"1vi Oltar desno. s. Maria derži i doji na desnoj strani dēte (takovih kipah nema (?) po Dalmaciji), dēlo nije zločesto, nego kip se čini, da je vētši od okvira. Na glavi je [dodana skica dopojasnog lika Gospe s djetetom] zlatna ili pozlaćena kruna od lima sa 4 karneola na platnu pribita na platnu, što kip jako kvari.⁴¹

2gi oltar desno. S. Anton desno okrenut derzi knjigu i ljeljan (Lälin) cvēt u lēvoj, a desnu ruku na persa, više njega desno 3, i lēvo 3 angie-la; dolje pred njim na lēvo s. Paskval s monstrancom u opravi bratje Franciskanah, lēvo s. Bonaventura kardinal s perom u ruki, tintu mu derži jedan anjel.

3tji Oltar desno: Spasitelj u jednoj otvorenoj kabanici (Mantel) pod kojom on mnogo puka on nepriatelja skriva i brani, desno za njim biskup ... [ime nije zapisano] s pastirskom palicom u lēvoj ruki, lēvo stoji s. Sebastian sa suknom oko bedrah, derži u lēvoj strēlu i pozazuje s desnom na njezinu ostrinu. Od zada varoš i mnogo verhah od kopljah. Zgora mnogo angjeskih glavah. Taj kip je verlo lēpo dēlo, ali je kroz

dugo vreme mnogo terpio; kažu mi da je jedan umětnik za njegovo ponovljenje 700 forintih zaiskao. Jedan veliki kerst od dervata pred njega postavljen pokrio je ga po sredini kroz čelu njegovu visinu, tako da se od glave spasitelja ništa nevidi.

1vi Oltar lěvo: S. Diego Laik, pred njim stol sa zelenim suknom pokrit, angjel leteći više njega metje križ na stol, na komu se mertvačka glava i kip s. Marie [= lik Gospe] nalazi. On je pred vratam, o traga se vidi cerkva; u lěvim donjim kutu derži angjel krunu od cvětha.

2gi oltar lěvo u kapelici: od derva na način gerčki s. Gospa od Loreta brez rukuh, stojeća, na njezini persah lěvoj strani dēte.

3tji oltar u drugoj kapeli na lěvo, kod velikih vratah: Sjedeća s. Maria u desnoj ruki Isusa deržeći, kod noguh mali Ivan Kerstitelj sa križem i smotkom artie (Rolla Papier), sve na jednim stolu; pred stolom sjedi dolje angjel s citerom, a drugi sa sviralom. Lěvo od stola stoji s. Klara i derži u desnoj ruki jednu caklenu (staklenu, gläsern) posudu sa hostiom; desno stoji s. Josip; od zgora 8 angjelske glave."

Prvi oltar s desne strane sigurno je onaj s palom Bogorodice Bezgrešnog začēća koju je po starijem predlošku 1727. kopirao Mihovil Luposignoli i u koju je umetnuta slika Gospe koja doji Dijete iz XV. stoljeća.⁴² Drugi oltar je imao sliku sv. Antuna sa sv. Bonaventurom, kardinalom, i sv. Paskalom koja je danas na oltaru kapele do ulaza,⁴³ dok je na trećemu bila pala Bogorodice Pomoćnice kršćana Benedetta Diane (vidi dolje br. 3). Sabljar griješi kad u liku Bogorodice vidi Spasitelja, ali je za to krivo, kako sam bilježi, kasnogotičko drveno raspelo iz početka XVI. st. koje ga je pokrivalo.⁴⁴ Slika sv. Didaka (Diega), koja je bila na prvom oltaru s lijeve strane, danas je na zidu kapele do glavnog oltara (vidi dolje br. 2), dok je barokni drveni kip Gospe Loretske iz kapele prenesen u samostansku zbirku umjetnina.⁴⁵ Posljednja slika koju spominje Sabljar je pala s prikazom Bogorodice s Djetetom i svecima Francesca Santacrocea (vidi dolje br. 3).

2. sv. Didak (Diego)

C str. 1: atribuiran Palmi Starijem

Slika je mletački rad s kraja XVIII. stoljeća.⁴⁶ U starijoj literaturi navedena je kao djelo Palme Mlađega,⁴⁷ dok su nedavno na njoj uočene sličnosti s opusom Sebastijana Devite.⁴⁸ Do preinaka u crkvi 1977.

nalazila se na oltaru uz južni zid, a tada je uklonjena i smještena u samostansku knjižnicu.⁴⁹ Danas je na zidu kapele do glavnog oltara.

3. *Bogorodica*

C str. 2: Bellinijev stil (gusto del Bellini)

U crkvi postoje dvije oltarne pale koje u sredini imaju lik Gospe. Jedna prikazuje Bogorodicu Pomoćnicu kršćana između sv. Ljudevita Tuluškog i sv. Sebastijana, koja je u novije vrijeme pripisana Benedettu Diani.⁵⁰ Druga slika prikazuje Bogorodicu s Djetetom između sv. Petra i sv. Klare, a smatra se djelom Francesca Santacrocea.⁵¹ Vjerojatno je Carrara mislio upravo na ovu potonju.

4. *slika Krista*

C str. 2: Bellinijev stil

Danas se u samostanu čuvaju tri slike koje prikazuju Krista: jedna je iz prve polovice XVII. st., a druge dvije iz XVIII. stoljeća.⁵²

5. *portret biskupa Tome Nigrisa*

C str. 2: ne navodi autora

Portret je 1527. naslikao Lorenzo Lotto, a čuva se u samostanskoj zbirci umjetnina.⁵³

6. *portret Bernardina Vukovića*

S list I: ne navodi autora

Slika ovog učenog Splicićanina (1712.-1757.) čuva se u samostanu. Autor nije poznat. Portret su Vukoviću darovali građani u znak zahvalnosti i priznanja.⁵⁴

7. *dva korala*

Ku str. 5: fra Bone Razmilović

Jedan koral je iz 1670., a drugi iz 1675.⁵⁵

SV. DOMINIK⁵⁶

1. *sv. Vinko Ferrerski*

C str. 3: de Vita

Na oltaru desno od ulaza u crkvu nalazi se pala Čudo sv. Vinka Ferrerskog koju je oko 1770. naslikao Sebastijan Devita.⁵⁷

2. *sv. Dominik*

C str. 3: sumnjiva (*dubbio*)

To je vjerojatno slika Čudo u Surianu, koja je prije pripisivana Palmi Mlađemu, a u novije vrijeme pripisuje se Mateju Ponzoniju Pončunu.⁵⁸

SV. KLARA

1. sv. Nikola

C str. 1: Tiziano

P: na oltaru s desne strane glavnog oltara, odlično Cadorinovo djelo

S list II: Tizian

Velika slika sv. Nikole iz XVI. st. rad je nepoznatog majstora pod utjecajem Tintoretta.⁵⁹

GOSPA OD ZDRAVLJA NA DOBROME (A POZZOBON)

1. sv. Antun

C str. 3: de Vita

Jednu sliku sv. Antuna Padovanskog darovao je franjevcima na Dobrome Filip Grabovac.⁶⁰ Budući da je Grabovac umro 1749., a Devita je rođen 1740., nije moguća pretpostavka da se radi o djelu splitskog slikara.

GOSPA OD POJIŠANA

1. portret *Ardelija della Belle*

S list I: original i tiskani (*ritratto e stampato*) – kod padre Zorze u crkvi na Pojišanu

Original je vjerojatno portret koji se danas nalazi u isusovačkoj kući u Splitu, a pripisan je Mihovilu Luposignoliju.⁶¹ Budući da su isusovci ponovno došli u Split 1879. godine,⁶² moguće je da se portret čuvao u crkvi gdje je njihov poznati subrat pokopan. Tiskani portret je ili ba-

kropis izrađen 1738. ili portret objavljen 1805. u izdanju della Belliniah *Razgovora i pripovijdanja*.⁶³

SJEMENIŠTE

1. *sv. Stjepan i drugi sveci*

C str. 2: navodi samo "sv. Stjepan", ne spominje ime slikara

P: Baldassare D'Anna; navodi "sv. Stjepan i drugi sveci"

U Dalmaciji je do sada prepoznato nekoliko djela slikara Baldasarea D'Anne.⁶⁴ Međutim, podatak o pali sv. Stjepana nije bio uočen. Poiret piše da je autorov potpis ispod jedne knjige uz sv. Stjepana i da slika potječe iz crkve istoimene opatije.⁶⁵ U vizitacijama crkve sv. Stjepana iz 1683. i 1734. spominje se slika tog sveca, ali bez oznake autora. Nova slika izrađena je 1815. godine.⁶⁶

2. *Oplakivanje* (la Vergine col Cristo deposto dalla croce)

P: Palma Mlađi

Slika još postoji. Iako je oštećena i traži popravak, ipak se vidi da je nastala oko 1600. Čini se da je prethodno bila u katedrali.⁶⁷

OBITELJ ALBERTI

1. *Veronikin rubac* (Un Sudario)

C str. 1: Giorgione; atribucija po mišljenju Lecchija (giudice Lecchi), slika je vlasništvo obitelji Bergeljčić⁶⁸

P: Giorgione⁶⁹

2. *Marija Magdalena*⁷⁰

C str. 1: Schiavonetto; prepoznata i restaurirana u mletačkoj Akademiji

Ku str. 2: Schiavone⁷¹

P: Andrija Medulić zvan Schiavone; navodi da je slika malih dimenzija i sumnja u atribuciju Meduliću (A me ciò non sembra. Il quadro del resto è buono e degno di osservazione.)

3. *Bogorodica sa svecima*⁷²

C str. 1: Una Madonna di Palma il vecchio; prepoznata i restaurirana u mletačkoj Akademiji

P: Palma il vecchio; navodi Bogorodica sa svecima⁷³

OBITELJ BAJAMONTI

1. *portret Julija Bajamontija*

S list I: u Dubrovniku ga je kopirao Vitelucchi (dove è il suo ritratto, che fu copiato a Ragusa da Vitelucchi)

Kukuljević 1858. piše da Bajamonmtijeva obitelj čuva njegovu sliku.⁷⁴ Navodni Bajamontijev portret,⁷⁵ koji je danas u vlasništvu nasljednika arheologa dr. Duje Rendića-Miočevića, nalazio se prije kod Ane Romagnolo u Splitu, koja je posjedovala još nekoliko portreta članova obitelji Bajamonti.⁷⁶ Vitelucchi je pogrešno napisano prezime dubrovačkog okružnog inženjera Lorenza Vitelleschija, koji se bavio i crtanjem.⁷⁷

OBITELJ BRAINOVIĆ

1. *Bogorodica*

C str. 3: sumnjiva (dubbio)

OBITELJ CAPOGROSSO

1. *jedna Capogrossova slika*

C str. 3: un Capogrosso

OBITELJ GRISOGONO

1. *portret Markantuna de Dominisa*

C: minijatura na bjelokosti (in avorio – minijatura granellata)⁷⁸

Podatak o ovoj slici nadbiskupa de Dominisa upotpunjuje niz njegovih portreta, od kojih je za jedan, u vlasništvu prijatelja mu Augustina Capogrossa, iznesena pretpostavka da se radi o minijaturi.⁷⁹ Otpada, međutim, mogućnost da je riječ o istome portretu jer je Capogrosso izjavio da je slika koju je on imao bila na papiru.⁸⁰

2. *portret Nikole Grisogona*

C: nema podatka o autoru slike.⁸¹

Ovaj splitski plemić (1742.-1824.) uvršten je u popise poznatih Splićana i Dalmatinaca,⁸² ali mu portret nije do sada objavljen, za razliku od nekih članova njegove obitelji.⁸³

FRANJO LANZA

1. *divovska glava (sv. Pavao?)*

P: Giorgione⁸⁴

2. *jedna slika*

P: Salvatore Rosa

3. *jedna slika*

P: škola Carraccijevih⁸⁵

Ove je slike Lanza vjerojatno prenio u Italiju kada je sedamdesetih godina XIX. stoljeća napustio Split i odselio se u Santa Maria della Rovere blizu Trevisa.⁸⁶

OBITELJ MICHIELI VITTURI

1. *Četiri godišnja doba*

C str. 1: Bassano

P: Leandro Bassano⁸⁷

2. *sv. Petar*

C str. 1: atribuiran fra Bartolomeu della Porta

3. *Pietà*

C str. 1: atribuirana Caravaggu

P: slika malih dimenzija, može se pripisati Parisu Bordoneu

4. *Bogorodica s Djetetom*

C str. 1: slika je malih dimenzija (Madonnina), atribuirana Sebastijanu Ricciju

P: mala slika izrađena na bakru (dipinto sul rame), ima mnogo od stila Benvenuta Garofola

5. *Prikazanje Bogorodice u Hramu* (La presentazione della B. V.)

C str. 1: skica je možda Tizijanova, a original se nalazi u mletačkoj Akademiji

6. *Grgur Veliki*

C str. 1: atribuiran Guidu po mišljenju Lecchija (lo desiderava il Lecchi)

* * *

Za razliku od prethodnih podataka, koji su nastali kao rezultat popisivanja umjetnina u crkvama i kod pojedinih obitelji, pismo Petra Zečevića⁸⁸ Carrari je odgovor na njegov upit o slikaru Sebastijanu Deviti. Carrara i Zečević bili su ne samo prijatelji nego i suradnici. Zečević mu je crtao arheološke nalaze,⁸⁹ nošnje za knjigu *La Dalmazia*⁹⁰ te slao podatke i crteže dalmatinskih i splitskih spomenika.⁹¹ O njihovoj povezanosti govori i činjenica da je Zečević naslikao Carraru čak tri puta.

Tu je na prvome mjestu Carrarin portret (ulje na platnu, 36,5x31 cm), koji je signiran s "P: Zeceovich fec.", a čuva se u splitskom Arheološkom muzeju.⁹² Poslužio je za izradu litografije koja je objavljena uz naslovnu stranicu Carrarina životopisa.⁹³ U istome muzeju je i mali portret u pastelu koji je do sada, iako je bio izlagan, ostao neobjavljen, dok je drugi mali portret iz Muzeja grada Splita publiciran.⁹⁴ Od tih slika najvjernija je ona izrađena na platnu, što se može vidjeti usporedimo li je s dagerotipijom koja se čuva u obitelji Tereze Marović u Splitu.⁹⁵ Na njoj se Carrara (lijevo) rukuje s nekim prijateljem, a datum ispisan na papiru, koji je na stolu, pokazuje da je snimka nastala 5. lipnja 1847. Na poledini slike olovkom je zabilježeno ime druge osobe: Jerolim Bajamonti. To je onaj Bajamonti kojemu je godinu dana kasnije Carrara objavio nekrolog.⁹⁶

Ovdje treba spomenuti Carrarin portret koji se nalazio u Zadarskoj Gimnaziji u nizu od 47 znamenitih Dalmatinaca. Tu zavičajnu glaeriju utemeljio je i darovao Gimnaziji između 1851. i 1861. njen ravnatelj dr. Juraj Pulić.^{96a} O tom portretu neznamo ništa, ali nije isključena mogućnost da se radi o litografiji iz Carrarinog životopisa iz 1854. godine.

Zečeviću katalogu portreta treba dodati i drugi portret kanonika Josipa Čobarnića, koji je objavljen u Čobarnićevoj knjizi *I carmi imperatorii ed altri latini*, Rovereto, 1892. U lijevom kutu te litografije je potpis "Zeceovich pinx."⁹⁷ Uz naslovnu stranicu knjige L. C. Pavišića *Memorie macarensi I*, Trieste, 1897., tiskan je pak nepotpisani portret Stjepana Ivičevića, koji je možda nastao prema Zečeviću crtežu. Mijat Sabljar u spomenutim putnim bilješkama iz 1854. navodi pak Zečevićev minijturni portret jednog člana obitelji Gurato u Rabu, kao i njegovu kopiju Rafaelove Madonna della Sedia te sliku Napoleona između dva drveta.⁹⁸ U Kaptolskom arhivu Sv. Stošije u Zadru čuvaju se pak Zečevići portreti Ivana Topića, Ivana Luke Garagnina i splitskog nadbiskupa Pacifika Bizze.^{98a}

Zečevićev otac bio je krojač narodne odjeće, o čemu 1897. piše Petar Škarica: "Njegov otac bi je zamiriti krojač narodnih nošnja, a naši Poljičani za kroy robe narodne, svi su se tada u njega služili, i današnje još stare kabanice Poljičke, njegove su izradbe, koji se u tome osobitim marom odlikovao."⁹⁹ Vjerojatno je upravo očevo zanat utjecao na Zečevićovo zanimanje za narodnu odjeću, što je došlo do izražaja u njegovim slikama poljičke nošnje i drugih dalmatinskih nošnji. Među njima je i crtež Makarke objavljen u knjizi Petra Kaera *Makarska i Primorje* (Rijeka, 1914., str. 136 - potpis je u donjem desnom kutu), ali je tek nedavno pripisan Zečeviću zahvaljujući razglednici koja se čuva u splitskom Etnografskom muzeju.¹⁰⁰

* * *

U svom pismu datiranom u Vrlici 1850., gdje je tada službovao,¹⁰¹ Zečević javlja Carrari da se Devitine slike nalaze u splitskoj crkvi sv. Križa, sv. Dominika i Gospe od Pojišana.¹⁰² On misli da je Devitino djelo i jedna Gospina slika u lijevoj kapeli neke crkve, ali ne kaže koja

je to crkva. Padre Antun Massimo posjedovao je sliku sv. Henrika Kralja, koji u šumi kleči ispred jelena s likom Krista između rogova. Zečević tu griješi jer se opisana scena odnosi na sv. Eustahija, a zamjena s Kraljem mogla je doći zbog toga što se sv. Eustahije prikazuje u odori rimskog vojnika ili srednjovjekovnog viteza.¹⁰³ Sâm Zečević imao je dva Devitina crteža. Prvi je bio izrađen u tehnici *chiaroscuro*, a prikazivao je dva putta, od kojih je jedan ležao uz neki sarkofag dok je drugi držao zdjelu u obliku školjke. Na drugom crtežu bio je naslikan vojnik leđima okrenut prema gledatelju. Naslanjao se na štit slomljen laktom, a uz nogu mu se nalazio razvezani lanac. Na nekoj vrsti postolja sjedio je pas blizu kojeg je bio još jedan sličan. Po Zečevićevu mišljenju crtež nije bio dobar.

Ove Devitine radove Zečević je čuvao jer je na jednome bila zabilješka s Devitinim potpisom. Pritom naglašava da je prezime ispisano kao jedna riječ, a ne u obliku "de Vita". Osim njih Zečević je imao još jednu sliku istog stila, izrađenu uljem na papiru, koja je po njegovu mišljenju prikazivala neku scenu iz Starog zavjeta. Na njoj je starac s izrazom očajanja na licu, odjeven u istočnjačko ruho, sjedio okovan u tamnici. Uz njega se nalazio goli mladić, također okovan, dok mlada žena jednom rukom pokazuje na starca, a drugom kao da ga priprema na pomirenje sa sudbinom, tj. na oslobađanje. Čini se da Zečević i ovdje griješi u tumačenju slike. Vjerojatno se radi o sceni iz Novog zavjeta, točnije iz Djela apostolskih, kada anđeo oslobađa sv. Petra iz tamnice. Manja je mogućnost da je prikazano utamničenje sv. Pavla i njegova pratioca Sile u Filipima.¹⁰⁴

Zečević je do crteža došao posredno. Donadini ih je našao među papirima u kući Krušević i darovao ih nekom Manenizzi, od kojeg su prešli u Zečevićevo vlasništvo.

U pismu Carrari Zečević se prisjeća kuće u kojoj je slikar stanovao. Nalazila se u gradu, a bila je nekog "kuma Tonija" u kojoj je stanovao pokojni Franičević. Na drugom katu bila je soba sa stropom na kojem se nalazilo platno oslikano temperom ili uljem.¹⁰⁵ Na trećemu katu bila je sobica koja je vjerojatno služila za atelje, jer je imala visoki prozor tako da svjetlost dolazi s visine. U vezi s Devitom Zečević se

sjeća da u Splitu živi njegova sestra Lukrecija, a za detalje preporučuje Carrari neka se obrati padre Massimu i dr. Matiji Dudanu.

Kraj pisma još je jedna potvrda suradnje između Zečevića i Carrare: Zečević će otići do Svetog Spasa na izvoru Cetine i izraditi neki crtež jer je onaj koji je napravio Carrari prošle godine pogrešan.

Cijelo pismo, dakle, pruža niz podataka o Deviti: potvrđuje naše znanje o njegovim oltarnim palama u Splitu, govori o do sada nepoznatim djelima i otkriva dio ambijenta u kojem je stvarao. Zahvaljujući njemu proširuje se repertoar Devitinih slikarskih tema jer uvodi i nove svjetovne, a za razliku od njegovih pala čini se da su slike s takvim sadržajem bile "komornije", tj. s manje likova. Možda je i spomenuti oslikani strop u njegovoj kući on izradio. Devitin opus¹⁰⁶ i životopis stalno se dopunjuju¹⁰⁷ pa je očekivati da će tako biti i dalje, pri čemu ovo Zečevićevo pismo daje svoj doprinos.

ZEČEVIĆEVO PISMO CARRARI O DEVITI:

Carissimo mio Carrara!

Sul Devita ecco quanto so dirti, cioè delle sue pitture. A Santa Croce v'è una palla nella capella a sinistra come tu entri in chiesa. A San Domenico una di San Vincenzo a destra all'entrare in chiesa. Così pure a Poisan la palla del Carmine. Padre Antonio Massimo ha un quadro rappresentante, credo, San Enrico Re in un bosco ginocchione d'inanzi un Cristo fra le corna d'un Cervo.

Io ho due suoi disegni - due putti a chiaroscuro - uno sdrajato presso una specie di sarcofago istoriato. Un altro putto tenente quasi sopra la testa una tazza a guisa di conchiglia. L'altro disegno rappresenta una figura sdrajata colla schena volta verso l'osservatore. E' un guerriero pozzato sopra uno scudo spezzato col gomito. Ad un piede ha una catena sciolta. Sopra una specie di piedestallo avvi un cane adagiato sulle natiche. Ed un'altro simile presso di quello. Il disegno non è buono. Ritengo questi disegni del Devita perchè a tergo di uno vi è un' annotazione - colla sua firma - Devita.

La sua casa era in città quella del Cume Toni dove stava il Franichievich di felice memoria. In secondo piano v'era una stanza col soffitto di tela dipinto a tempera o ad olio. Ne' mi ricordo che cosa rappresentasse. In terzo piano aveva lo stanzino che credo fosse quello dello studio poichè ha una finestra alta onde la luce gli venghi in istanza dall'alto.

I disegni che io tengo Donadini li aveva presi in casa Crussevich avendoli trovati fra cartaccie. Egli li donò a certo giovine Manenizza e da lui passarono in mia proprietà - unicuique suum. Io ho pure uno schizzo del medesimo stile a olio in carta, rappresenta una storia credo del vecchio testamento. Vi è un vecchio in carcere con un giovine nudo in catene in atto di disperazione ed una giovane donna che addita al vecchio l'incatenato con una mano e coll' altra pare lo prepari alla rassegnazione. Il vecchio è in costume orientale, seduto, in atto pupplichevole.

A Spalato vi era certa Sig.ra Lucre credo sorella del Devita (non de Vita - poichè la firma che ho è una parola). Il Padre Massimo credo la conoscesse ed anche D.r Matteo Dudan. Informati dal primo che forse ti saprà dire qualche cosa. Appunto! Io credo che anche la capella della madonna a sinistra sia sua. Ecco dunque che ti ho appazato in quanto so del Devita.

A San Salvatore andrò domani - non m'era possibile andarci prima. Il disegno che l'anno passato ti feci doveva esser sbagliato e sai perche? Perchè quando una volta tu ne domandavi conto io te ne feci uno schizzo a memoria. E l'anno decorso senza ricordarmi, quando mi domandasti il disegno lo copiai da quello ... (nečitka riječ) da un altro che disegnai sopra luogo in Giugno del 1848.

Culissich ti saluta e mia moglie. Appunto. Egli va a Spalato. Scrivimi se vuoi qualche cosa di te. Addio.

Verlicca 2/8 850

il tuo aff.mo
Zecevich

Na prednjoj strani: Al Pregiatissimo Signore D:r Francesco Carrara Spalato.

BILJEŠKE

1. O njemu Ivan Ostojić: *Metropolitanski kaptol u Splitu*. Zagreb, 1975., 303.
2. Arheološki muzej u Splitu (dalje AMS), arhiv Julija Bajamontija, V. grupa, bilješke uz koncept povijesti Splita. Arsen Duplančić: *Ostavština Julija Bajamontija u Arheološkomu muzeju u Splitu i prilozi za njegov životopis*. U: Splitski polihistor Julije Bajamonti, Split, 1996., 40.
3. AMS, arhiv F. Carrare, razne bilješke o Dalmaciji.
4. Vicko Poiret: *Dipinti classici in Dalmazia*. Gazzetta di Zara, Zara, 16. VIII. 1844., br. 66, 383-384. Isti tekst, uz nebitne razlike, ali s drukčijim uvodom, objavljen je na posebnom listu kao prilog Gazzette br. 67 od 20. VIII. 1844. U br. 66 autor članka nije naveden dok u prilogu br. 67 jest. O Poiretu vidi Marija Stagličić: *Vicenzo Poiret: doprinos slikarstvu prve polovice 19. st. u Zadru*. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, Zagreb, 2002., br. 26, 125-131.
5. AMS, arhiv F. Carrare, biografije, ad Grisogono.
6. Isto, korespondencija, ad Zečević.
7. AMS, arhiv društva "Bihać", 1932., br. 63. Ove bilješke nemaju godinu, ali se po navođenju jedne kitice iz spjeva J. Kavanjina *Bogatstvo i uboštvo* koji je upravo za boravka u Splitu 1854. Kukuljević dobio na korištenje (Arsen Duplančić: *Put Kavanjinova "Bogatstva i uboštva" od rukopisa do čitatelja*. Mogućnosti, Split, 1994., br. 10-12, 25-26.) i po navođenju 1854. na jednom drugom priloženom popisu mogu datirati u tu godinu.
8. Ivan Mirnik: *Mijat Sabljar u Solinu i Vranjicu god. 1854*. Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, Split, 1981., br. LXXV, 210-211. Isti: *Mijat Sabljar*. Muzeologija, Zagreb, 1991., br. 28/1990., 16.
9. Kruno Prijatelj: *Barok u Splitu*. Split, 1947., 40, 64. Vladimir Marković: *Zidno slikarstvo 17. i 18. stoljeća u Dalmaciji*. Zagreb, 1985., 74, 154. Objavljena slika nije bila na svodu kapele sv. Staša, nego na svodu kapele sv. Dujma. Nešto točniji prijepis Bossijeva natpisa iz kapele sv. Arnira donosi Cvito Fisković: *Život svetoga Arnira*. U: *Legende i kronike*, Split, 1977., 144.
10. Ljubo Karaman: *Žrtvenik sv. Duje u Splitu*. Eseji i članci, Zagreb, 1939., 92.
11. Cvito Fisković: *Novi nalazi u splitskoj katedrali*. Bulletin Instituta za likovne umjetnosti JAZU, Zagreb, 1958., br. 2, 95. Arsen Duplančić: *Opis oltara sv. Staša u splitskoj katedrali iz dvadesetih godina XVIII. stoljeća*. Kulturna baština, Split, 1997., br. 28-29, 82-83. Radoslav Tomić: *Splitska slikarska baština*. Zagreb, 2002., 129, 133, sl. na str. 130; tu su na više mjesta korišteni podaci iz ovog rada dok je on još bio u rukopisu.
12. Kukuljević malo dalje (str. 6v) piše da je reljef Kristova bičevanja na svečevu sarkofagu "sada pokrito nevaljanim kipom srca Isusova".
13. Vidi bilj. 9. Prikaz četiriju doktora crkve na svodu kapele u skladu je s njihovim likovima na prednjoj strani Staševa sarkofaga. Za njihovu ikonografiju vidi Milan Ivanišević: *Liturgijski opisi oltara svetog Staša u splitskoj prvostolnoj crkvi*.

- Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji (dalje Prilozi), Split, 1989., br. 28, 43-44.
14. M. Ivanišević, n. dj. (13), 43, 47. Slike su zajedno s okvirima popravljene 1768., kada je ujedno podignut novi mramorni stipes oltara i obojana svečeva raka. Nažalost, ne navode se imena autora oltara ni slikara. (Nadbiskupski arhiv - Split (dalje NAS), KAS, br. 214 - knjiga računa bratovštine sv. Staša, fol. 1-2. Arsen Duplančić: *Kamena kustodija iz crkve sv. Andrije de Fenestris u Splitu*. Kulturna baština, Split, 1995., br. 26-27, 30.) Oltar je bio izrađen po uzoru na onaj u kapeli sv. Dujma iz 1730. (C. Fisković, n. dj. (11), 82, 86, 95.) K. Prijatelj i R. Tomić pišu, međutim, da su oba predoltarnika iz 1736. Kruno Prijatelj - Nenad Gattin: *Splitska katedrala*. Zagreb-Split, 1991., 31. Radoslav Tomić: *Barokni oltari i skulptura u Dalmaciji*. Zagreb, 1995., 178.
 15. A. Duplančić, n. dj. (11), 82-84. R. Tomić, n. dj. (11), 129-133, sl. na str. 130.
 16. K. Prijatelj, n. dj. (9), 61. K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 32, 175-176. V. Marković, n. dj. (9), 76, 78, 154, shema XIX. Zoraida Demori Staničić: *Gospin ciklus Marka Capogrossa*. U: Restauracija umjetnina iz splitske katedrale, katalog izložbe, Split, 2000., [2-3]. Žana Matulić Bilač: *Restauracija Capogrossovog svoda*. Isto, [3].
 17. Cvito Fisković: *Prilog životopisu i djelu slikara Ponzonija*. Mogućnosti, Split, 1968., br. 3, 357. R. Tomić, n. dj. (11), 116-123, 194.
 18. Ivan Kukuljević: *Izvjestje o putovanju po Dalmaciji u jeseni godine 1854*. Zagreb, 1855., 13.
 19. Isti: *Slovník umjetnikah jugoslavenskih*. Zagreb, 1858., 148.
 20. Franjo Carrara: *Odgovor*. Arkiv za povestnicu jugoslavensku, Zagreb, 1852., br. II., 332. Nakon što je dovršen novi oltar sv. Dujma stari (Boninov) je ustupljen bratovštini sv. Josipa ugovorom od 2. II. 1767. Na temelju izjave zastupnika kaptola i grada od 31. XII. 1767. novi je oltar vlasništvo bratovštine sv. Dujma i na njega se prenose sva prava koja je imao stari oltar. (NAS, KAS, br. 80, str. 89-90v. Ivana Prijatelj Pavičić - Lovorka Čoralić: *Prilog poznavanju baroknih oltara u splitskoj katedrali*. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, Zagreb, 2002., br. 26, 71.) Najnovije o Morlaiterovu oltaru vidi Milan Ivanišević: *Crkve i likovi svetoga Dujma*. U: Arsen Duplančić - Slavno Kovačić - Milan Ivanišević: *Sveti Dujam – štovanje kroz vjekove*. Split, 2004., 141-143.
 21. Kruno Prijatelj: *Matej Ponzoni-Pončun*. Split, 1970., 40. Isti: *Neobjelodanjeni ciklus slika Mateja Ponzonija-Pončuna*. Split, 1974., sl. 2-11. Isti: *Ciklus slika Mateja Ponzonija-Pončuna u splitskoj katedrali*. Studije o umjetninama u Dalmaciji (dalje: Studije) IV. Zagreb, 1983., 58-66. K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 31, 167-171. V. Marković, n. dj. (9), 76-77, 154, shema XX. R. Tomić, n. dj. (11), 68-75, 193-194.
 22. K. Prijatelj, *Neobjelodanjeni ...*, n. dj. (21), 6.
 23. K. Prijatelj, *Matej ...*, n. dj. (21), 40. Isti, *Neobjelodanjeni ...*, n. dj. (21), sl. 12-15. Isti, *Ciklus ...*, n. dj. (21), 66-69. K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 31,

- 166-168, 172-173. R. Tomić, n. dj. (11), 68-74, 193. M. Ivanišević, n. dj. (21), 177-178.
24. "Il Ciborio sostenuto mirabilmente dagli' Angioli di Legno è d'invenzione ... (riječ nije jasna), e disegno di Rafael d'Urbino". U knjizi *Raffaello* K. Oberhubera (Milano, 1983.) nema slike ili crteža koji bi podsjećali na izgled splitskog oltara. Zanimljiv je Kukuljevićev navod da su anđeli bili crni jer su danas zlatne boje. Godina izrade gornjeg dijela oltara nije za sada poznata, ali se može datirati između 1685. i 1689. (K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 29. R. Tomić, n. dj. (11), 74.) U novije vrijeme za ovaj je oltar istaknuto da je nastao pod utjecajem Baldassarea Longhena i postavljeno je pitanje može li ga se pripisati Giuseppeu Sardiju. R. Tomić, n. dj. (14), 58-62. Vidi sl. i u R. Tomić, n. dj. (11), 71, 73.
25. NAS, S, br. 68 - Actorum archiepiscopi Cupilli liber I, str. 95v: "Adi .30. questa mattina dopo la prima Messa si è Cantata un'altra messa in onore di S. Girolamo, la di cui imagine fù posta all'altare di S. Giuseppe." Josip Alačević: *Diario estratto da quello del padre Zuane Cetinich raccoglitore delle notizie riguardanti l'arcivescovo Cupilli*. Annuario dalmatico, Zara, 1890., br. V, 219.
26. K. Prijatelj, n. dj. (9), 78. Isti: *Spomenici Splita i okolice*. Split, 1951., 32.
27. Radoslav Tomić: *Tizian u Dalmaciji*. Vijenac, Zagreb, 29. VI. 1995., god. III., br. 39, 20-21 sa slikom. R. Tomić, n. dj. (11), 43-48, 193.
28. Kruno Prijatelj: *Ferrarijeva platna u koru splitske katedrale*. Studije III., Zagreb, 1975., 72-85. V. Marković, n. dj. (9), 76, 78-79. R. Tomić, n. dj. (11), 109-118, 194. M. Ivanišević, n. dj. (20), 178-180.
29. K. Prijatelj, *Matej ...*, n. dj. (20), 40, sl. 16, 17, 19, 20. K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 31, 180. R. Tomić, n. dj. (11), 68-70, 75, 193. M. Ivanišević, n. dj. (20), 180-181.
30. K. Prijatelj, *Matej ...*, n. dj. (20), 40, sl. 18, 21. R. Tomić, n. dj. (11), 68, 75-76, 193. U ostavštini kanonika de Carisa spominje se portret nadbiskupa Sforze Ponzonija koji je možda izradio njegov brat Matej. Arsen Duplančić: *Oporuka splitskog kanonika i književnika Jurja de Carisa (Dragišića)*. Croatica christiana periodica, Zagreb, 1994., br. 34, 158, 160. Za rođenje braće Ponzoni vidi Kruno Prijatelj: *Marginalije o nadbiskupu Markantunu de Dominisu i braći nadbiskupu Sforzi i slikaru Mateju Ponzoniju*. Kulturna baština, Split, 1993., br. 22- 23, 52.
31. Doroteja Westphal: *Malo poznata slikarska djela XIV do XVIII stoljeća u Dalmaciji*. Rad JAZU, Zagreb, 1937., br. 258, 42. K. Prijatelj, n. dj. (9), 56, sl. 16. Grga Novak: *Povijest Splita II*. Split, 1961., 408-409. Cvito Fisković: *Palma il Giovane na Orebićima i u Splitu*. Radovi Zavoda JAZU u Zadru, Zadar, 1983., br. XXIX-XXX, 104-109, sl. 2-3. K. Prijatelj - N. Gattin, n. dj. (14), 32, 181. R. Tomić, n. dj. (11), 49-53, 193.
32. K. Prijatelj, *Matej ...*, n. dj. (20), 63-64.
33. Vidi bilj. 19, str. 350.
34. Arsen Duplančić: *Nekoliko splitskih kuća u XVIII stoljeću*. Kulturna baština, Split, 1987., br. 17, 49.

35. Vidi bilj. 19, str. 148.
36. R. Tomić, n. dj. (11), 187.
37. K. Prijatelj, *Spomenici ...*, n. dj. (26), 32. Isti: *Note dalla Dalmazia in margine ai Ricci*. U: *Atti del Congresso internazionale di studi su Sebastiano Ricci e il suo tempo*, [Bez mj.], Electa Editrice, [bez god.; 1975.?], 56-57. R. Tomić, n. dj. (11), 195.
38. Kruno Prijatelj: *Dopune katalogu splitskih slika sredine prošlog stoljeća*. Kulturna baština, Split, 1983., br. 14, 82. Za sliku vidi Ivan Ostojčić: *Nadbiskupsko sjemenište u Splitu (1700-1970)*. Split, 1971., 28. Isti, n. dj. (1), sl. uz str. 136.
39. D. Westphal, n. dj. (30), 24-32. Lav Krivić: *Franjevačka crkva i samostan u Splitu na Poljudu*. Split, 1990., 14-15, 64. Radoslav Tomić: *Franjevačka crkva i samostana na Poljudu u Splitu*. Split, 1997., 6, 8-10. R. Tomić, n. dj. (11), 26-32, 210.
40. Ministarstvo kulture RH, Konzervatorski odjel Zagreb, bilježnice M. Sabljara, br. 19. list 6-7, 17v.
41. Isto, 17v - tu je ponovio tekst o Gospinu oltaru, ali s manjim razlikama. Tuži se na stavljanje krunâ na svetačke slike "po zločestim običaju u Dalm. i Hrvatskoj, kroz što se samo takovi kipi kvare. Nezna se od koga slikara." Sabljar riječ *kíp* rabi u značenju *lik*.
42. L. Krivić, n. dj. (37), 16-18, 59 - tu se vidi slika Dojiteljice prije restauriranja. R. Tomić, n. dj. (37), 11, 13, 14. R. Tomić, n. dj. (11), 136-140. Ivana Prijatelj - Pavičić: *Kroz Marijin ružičnjak*. Split, 1998., 123-125.
43. L. Krivić, n. dj. (37), 19. Vidi sl. u: Đuro Vandura - Borivoj Popovčak - Sanja Cvetnić: *Schneiderov fotografski arhiv. Hrvatski spomenici kulture umjetnosti*. Zagreb, 1999., 86.
44. Cvito Fisković: *Drvena skulptura gotičkog stila u Splitu*. Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku, Split, 1940., br. LI/1930. - 1934., 214, tab. XXX. L. Krivić, n. dj. (37), 16, 18. R. Tomić, n. dj. (37), 5 - tu se vidi današnji položaj raspela. Vjekoslava Sokol: *Umjetnički obrađeno drvo u Splitu od XIII. do XVIII. stoljeća*. Split, 2002., 12.
45. L. Krivić, n. dj. (37), 18, 41. V. Sokol, n. dj. (37e), 28, 31, 46.
46. K. Prijatelj, n. dj. (9), 77. R. Tomić, n. dj. (11), 211. Vidi sl. u: Đ. Vandura - B. Popovčak - S. Cvetnić, n. dj. (43), 86.
47. O[norat]o O[zretić]: *Paludi di Spalato*. Bullettino di archeologia e storia dalmata, Spalato, 1881., br. IV, 26. Luka Jelić - Frane. Bulić - Simon Rutar: *Vodja po Spljetu i Solinu*. Zadar, 1894., 213. L. Krivić, n. dj. (37), 16.
48. R. Tomić, n. dj. (11), 170, 172.
49. L. Krivić, n. dj. (37), 13, 16.
50. Kruno Prijatelj: *Oltarska pala Benedetta Diane na Poljudu*. Studije II., Zagreb, 1968., 19-21, sl. 17-21. L. Krivić, n. dj. (37), 20. R. Tomić, n. dj. (37), 11-12. R. Tomić, n. dj. (11), 22-25, 210.

51. D. Westphal, n. dj. (30), 28, 32. Kruno Prijatelj: *Bilješke uz slike Girolama i Francesca da Santacroce u Kvarneru i Istri*. Studije IV., Zagreb, 1983., 19. L. Krivić, n. dj. (37), 19. R. Tomić, n. dj. (37), 6-7. R. Tomić, n. dj. (11), 31-33, 210.
52. R. Tomić, n. dj. (11), 210-211.
53. Cvito Fisković: *Nigrisove uspomene u Splitu*. Tkalčićev zbornik II., Zagreb, 1958., 286-287, sl. 1, 2. G. Novak, n. dj. (30), 51, 409. L. Krivić, n. dj. (37), 38, 60. R. Tomić, n. dj. (37), 16-17. R. Tomić, n. dj. (11), 40-43, 210.
54. Donat Fabijanić: *Storia dei frati minori ... II*. Zara, 1864., 135. Isti tekst o Vukoviću ponovljen je u članku *Paludi*. Lo schiesone spalatino ... per l'anno comune 1893., Spalato, 1892., 33. L. Krivić, n. dj. (37), 31, 40. Sabljar piše da je Vuković umro 1783. kao i autor članka u "Schiesoneu". R. Tomić, n. dj. (37), 20. R. Tomić, n. dj. (11), 210-211.
55. K. Prijatelj, n. dj. (9), 82-83, sl. 24. Isti: *Umjetnost XVII. i XVIII. stoljeća u Dalmaciji*. Zagreb, 1956., 82-83, sl. 75, 76. Isti: *Barok u Dalmaciji*. U: Anđela Horvat - Radmila Matejčić - Kruno Prijatelj: *Barok u Hrvatskoj*. Zagreb, 1982., 864-868. G. Novak, n. dj. (30), 412-413. *Umjetnost kasnog baroka u Splitu*. Split, 1988., 17, 28. L. Krivić, n. dj. (37), 34-37, 41, 68-69. R. Tomić, n. dj. (37), 17-19.
56. U svojim putnim bilješkama iz 1854. (bilježnica br. 17) Sabljar je od slikâ u crkvi sv. Dominika spomenuo samo palu s prikazom Bogorodice s Djetetom, sv. Katarinom Aleksandrijskom i tri sveca: "Zadnji oltar velika slika Katarina pred Mariom kleči u oblacih pred Mariom i dietetom, nju okružuju andjeli – od spoda velike figure Sv Pavla, Vincenza i još jednog svetca – od ... (nečitka riječ) Francesco Pitoni." Prije se smatralo da je autor slike Antonio Zanchi, a odnedavno da je to Francesco Rosa. (Vjekoslava Sokol: *Slikarska djela*. U: Crkva i samostan dominikanaca u Splitu, Split, 1999., 41, 96. R. Tomić, n. dj. (11), 90, 96, 208. Isti: *Pravi autor - Francesco Rosa*. Slobodna Dalmacija, Split 11. lipnja 2003., god. LX., br. 18803, prilog "Forum", 11.) Sabljar je još zabilježio: "U sakristani ima više koralah donesenih iz Drača (sic!) od ... (nečitka riječ) sa miniaturom od 15 i 16 vieka." O rukopisnim iluminiranim kodeksima iz samostana vidi Anđelko Badurina: *Iluminirani rukopisi u Hrvatskoj*. Zagreb, 1995., 91-92, sl. 30, 32, 44. Franko Oreb: *Samostanska knjižnica*. U: Crkva i samostan dominikanaca u Splitu, Split, 1999., 57, 138, 139.
57. Kruno Prijatelj: *Splitski barokni slikar Sebastijan Devita (De Vita)*. Studije II., Zagreb, 1968., 61-66, sl. 78- 81. R. Tomić, n. dj. (11), 161, 169, 208. U vizitaciji crkve iz 1579. spominje se drveni oltar sv. Vinka sa starom palom. (Franko Oreb: *Crkva i samostan sv. Dominika u Splitu*. Prilozi, Split, 1990., br. 30, 206.) U Carrarinnoj ostavštini u Arheološkome muzeju čuva se panegirik u čast sv. Vinka Ferrerskog izrečen u dominikanskoj crkvi 1773.
58. K. Prijatelj, *Matej ...*, n. dj. (20), 42, sl. 28. Isti, *Barok ...*, n. dj. (45), 804. Isti: *Omiške oltarske pale oko Palme Mladega*. Studije V., Zagreb, 1989., 67-68. R. Tomić, n. dj. (11), 77-79, 208.

59. K. Prijatelj, *Spomenici ...*, n. dj. (24), 52. S. Marija od Presvetog Srca (Anka Petričević): *Samostan svete Klare u Splitu 1308-1978*. Split, 1979., 83. R. Tomić, n. dj. (11), 58, 59, 199.
60. Ante Crnica: *Naša Gospa od Zdravlja i njezina slava*. Šibenik, 1939., 117, 211.
61. Arsen Duplančić: *O hospiciju splitskih isusovaca u XVIII. stoljeću i portretima Ardelija della Belle*. U: Isusovac Ardelio della Bella (1655-1737), Split-Zagreb, 1990., 306, 308. Isti: *O Mihovilu Luposignoliju, vojnim inženjerima i mjernicima u Dalmaciji u 18. stoljeću*. Prilozi, Split, 1990., br. 29, 262-263. R. Tomić, n. dj. (11), 134, 212.
62. A. Duplančić, *O hospiciju ...*, n. dj. (50), 304.
63. Isto, 308-309 i sl. na str. 5. R. Tomić, n. dj. (11), 134. Sabljak bilježi "Zorze", u jednom popisu iz prve polovice XIX. st. piše "Forre" (Isto, 309.), ali je točan oblik vjerojatno Torre. Primjerak bakropisa iz 1738. ima i Muzej grada Trogira, biblioteka Fanfogna-Garagnin.
64. Kruho Prijatelj: *Slike Baldassare D'Anna u Dalmaciji*. Studije III., Zagreb, 1975., 44-53. Zoraida Demori-Staničić: *Još jedno djelo Baldassarea D'Anna u Dalmaciji*. Prilozi, Split, 1980., br. 21 (Fiskovićev zbornik I.), 474-481. U novije vrijeme objavljeno je još nekoliko njegovih djela. Nina Kudiš: *Dva priloga slikarstvu prve polovine 17. stoljeća u Istri*. Prilozi, Split, 1992., br. 33 (Prijateljjev zbornik II.), 252-257. R. Tomić, n. dj. (11), 56-58.
65. R. Tomić, n. dj. (11), 58.
66. Cvito Fisković: *Neobjavljena romanička Madona u Splitu*. Prilozi, Split, 1960., br. 12, 95-97.
67. R. Tomić, n. dj. (11), 59, 62, 197.
68. R. Tomić, n. dj. (11), 187. Nakon smrti Antuna Albertija u njegovoj kući 1736. popisane su 54 slike. (Danica Božić-Bužančić: *Il corredo della casa, con speciale riguardo alla città di Spalato e ai suoi rapporti con la sponda italiana, nel XVIII secolo*. Rivista storica del Mezzogiorno, Roma-Lecce, 1984.-1985., br. XIX-XX, 169-170. Ista: *Privatni i društveni život Splita u osamnaestom stoljeću*. Zagreb, 1982., 53-54.) U plemićkim, a i u građanskim kućama slike su bile brojne. (Isto, 52-58. R. Tomić, n. dj. (11), 179-180, 187.) Nekoliko podataka o Albertiju vidi u Kruno Prijatelj: *Tri doprinosa o splitskim baroknim slikama*. Studije IV., Zagreb, 1983., 131. Tullio Vallery: *Archivio-museo dalmata. Le donazioni Alberti.*, Scuola dalmata dei SS. Giorgio e Trifone, Venezia, 1996., br. 30, 36, 40.
69. "Il Santo Sudario, opera sublime del Giorgione, che con tanta verità esprime il dolore, che ti fa correre un brivido per la vita, e ti move a pietà e venerazione per l'Uomo Dio che versò tutto il suo sangue pel nostro riscatto. Quanto doveva sentire il pittore questa verità, se giunse così felicemente a transfonderla su di una tela!"
70. Jedna slika Marije Magdalene s pozlaćenim okvirom, procijenjena na 24 lire, zabilježena je u ostavštini A. Albertija 1736. D. Božić-Bužančić, *Il corredo ...*, n. dj. (55), 170.

71. Gotovo isti opis i u "Slovníku". Vidi bilj. 19, str. 279- 280.
72. Slika Bogorodice s djetetom, sv. Josipom i Ivanom Krstiteljem, u crnom okviru dijelom pozlaćenom, a procijenjena na 16 lira, popisana je u spomenutoj Albertijevoj ostavštini. D. Božić-Bužančić, *Il corredo ...*, n. dj. (55), 170.
73. "...opera di Palma il vecchio, della sua prima memoria. Se la verità, il colorito, l'espressione sono qualche cosa nell'arte, questo quadro dev'essere ammirato." R. Tomić, n. dj. (11), 187.
74. Vidi bilj. 19, str. 17.
75. Julije Bajamonti: *Zapisi o gradu Splitu*. Split, 1975., 25- 26, sl. na str. 4. G. Novak, n. dj. (30), 321.
76. A. Duplančić, n. dj. (2), 73. Slike Nikole i Jeronima Bajamontija objavio je Radoslav Tomić: *Portreti iz ostavštine splitske obitelji Bajamonti*. Kulturna baština, Split, 1999., br. 30, 119-125.
77. Vinko Foretić: *Dubrovački tiskar i knjižar 19. stoljeća Petar Franjo Martecchini kao crtač, akvarelist i ljubitelj starina*. Prilozi, Split, 1956., br. 10, 245, 251, 254. Cvito Fisković: *Lastovski spomenici*. Prilozi, Split, 1966., br. 16, 20, 91, 93, 95. Lorenzo Vitelleschi: *Povijesne i statističke bilješke o dubrovačkom okrugu*. Dubrovnik, 2002., 9-51.
78. Vidi bilj. 5.
79. Kruno Prijatelj: *Portreti Markantuna Dominisa*. U: Rapski zbornik, Zagreb, 1987., 377. Za Dominisove portrete vidi dopunu u K. Prijatelj, n. dj. (29), 51-52, i posebno Ivana Prijatelj Pavičić: *O portretima Marka Antuna de Dominisa*. U: Marko Antun de Dominis splitski nadbiskup i znanstvenik, Split, 2002., 51-63.
80. G. Novak, n. dj. (30), 130. Poznati su, međutim, i minijturni Dominisovi portreti izrađeni u bakropisu. I. Prijatelj Pavičić, n. dj. (66), 54, 57, 58.
81. Vidi bilj. 5.
82. Franjo Carrara: *Uomini illustri di Spalato*. Spalato, 1846., 8. Šime Ljubić: *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*. Vienna, 1856., 174.
83. Kruno Prijatelj: *Juraj Pavlović*. Split, 1962., sl. 8, 14, 21. Isti: *Dva splitska klasiistička portreta*. Kulturna baština, Split, 1976., br. 5-6, 40. O Grisogonu opširnije vidi Nikola Ivellio: *In morte di Niccolò nob. de Grigogono ... Venezia, 1827*. Carrara u svojoj bilješci navodi da je Nikoli Grisogonu grad Split darovao srebrni pehar na kojem je grb i natpis: "Co: Nicolao: Chrysogono: Archiconsiliario: Gubernii: Dalmatia[e:] Con: Patritii: Spalatenses", a u sredini godina "MDCCCII". Ovaj dar spominje i Ivellio, ali ne kaže da je to pehar. (Nav. dj., str. 31: argenteo monumento illustrato da latina epigrafe, e ritenente lo stemma di lei.) Carrara u navedenoj brošuri, a po njemu i Ljubić (vidi bilj. 82) govori o medalji!
84. "...una testa colossale, pare dal carattere un S. Paolo, opera del Giorgione; questo quadro ha molto sofferto; ma rifulge ancora di quei pregi artistici che quel grande pittore dava alle sue tele."
85. "Si vuole, che degli altri due quadri sia uno di Salvatore Rosa, e della scuola dei Caracci l'altro."

86. O Lanzi vidi Arsen Duplančić - Ljubomir Kraljević: *Liječnici Karlo i Franjo Lan-za ravnatelj splitskog Arheološkog muzeja u 19. stoljeću*. Acta historiae medicinae, stomatologiae ..., Beograd, 1988., br. 1-2, 153-164. Poiret ističe Lanzinu arheološku zbirku: "In casa di questo signore havvi pure una bellissima raccolta di pietre preziose incise, dei busti, vasi, monete ecc. tutto degno di osservazione." I Kukuljević pohvalno govori o njoj. Vidi bilj 18.
87. "Il colorito di questi quadri è quanto mai vigoroso, il bestiame è fatto con molta perizia unitamente a tutti gli accessori, dei quali sempre i Bassani abbondavano." R. Tomić, n. dj. (11), 187.
88. O njemu vidi Kruno Prijatelj: *Splitski slikari XIX stoljeća*. Split, 1959., 13-16, popis radova na str. 27-29. Isti: *Tri splitska slikara amatera iz 19. stoljeća*. Slikarstvo u Dalmaciji od 1784. do 1884., Split, 1989., 44-46. Nela Žižić: *Splitski slikari Barač, Zečević i Bratanić*. Split, 2004., 21-32, 45-46, 48.
89. Cvito Fisković: *O zaštiti solinskih spomenika početkom XIX stoljeća*. Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, Zagreb, 1975., br. 1, 31.
90. Knjiga ima oznaku "Zara 1846". Izlazila je u sveščićima, ali nije objavljena do kraja. Letak izdavača braće Battara s pozivom na pretplatu datiran u Zadru 31. VII. 1845. (Jedan primjerak ima Arheološki muzej u Splitu.) Na kongresu prirodoslovaca održanom u Beču potkraj 1847. Carrara je predstavio do tada izašle sveščiće. *Dottor Francesco Carrara al congresso de' naturalisti a Vienna*. La Dalmazia, Zara, 2. XII. 1847., god. III, br. 48, 384.
91. Cvito Fisković: *Izgled splitskog Narodnog trga u prošlosti*. Peristil, Zagreb, 1954., br. 1, 76-78.
92. Vidi sliku u *Hrvatski narodni preporod 1790-1848*, Zagreb, 1985., 217. *Hrvatski biografski leksikon 2*. Zagreb, 1989., sl. u bojama uz str. 529.
93. Ante Bajamonti: *Della vita e degli scritti dell'abate dr. Francesco Carrara*. Spalato, 1854. Litografiju je izradio N. Bauer, a tiskao ju je B. G. Reiffenstein u Beču. Objavljena je u Mate Zorić: *Romantički pisci u Dalmaciji na talijanskom jeziku*. Rad JAZU, Zagreb, 1971., br. 357, sl. 6, i u Slavko Kovačić: *Filozofski studij - licej u splitskom sjemeništu od 1817. do 1856. godine*. U: 290 godina klasične gimnazije u Splitu 1700-1990, Split, 1990., 118.
94. K. Prijatelj, *Tri ...*, n. dj. (75), sl. 4. *Slikarstvo XIX stoljeća u Hrvatskoj*. Zagreb, 1961., sl. 77. Grga Novak: *Povijest Splita III*. Split, 1965., 463. Grgo Gamulin: *Hrvatsko slikarstvo XIX. stoljeća I*. Zagreb, 1995., 185. Vjekoslava Sokol: *Ugledni Splitsani na portretima i u memoriji Muzeja grada Splita*. Split, 1998., sl. u boji na str. 8. N. Žižić, n. dj. (75), sl. u boji na str. 30.
95. U donjem lijevom kutu dagerotipije je znak trefa, a ispod njega broj 30, oba okrenuta naopako.
- 96a. *Aumento delle collezioni scientifiche*. Programma dell'i.r. Ginnasio completo di prima classe in Zara alla fine dell'anno scolastico 1860-1861., Zara, 1861., 41. Dva portreta nisu Pulićeva donacija: M. R. Sundečić je darovao sliku Pier Alessandra Paravie, a sliku Nikole Tommasea izradio je i darovao Franjo Salghetti-Drioli.

96. Jerolim je rođen 26. X. 1820, a umro 5. IV. 1848. Otac mu se zvao Josip, a majka Jelena. Školovao se u liceju-konviktu u Zadru, a potom je u Padovi studirao pravo, gdje je i doktorirao 1844. Izabran je 1847. za jednog od četvorice prisjednika (assessore) općinske uprave u Splitu. Bio je pristaša liberalnih ideja. Njegovi sugrađani priredili su mu svečani pogreb. Franjo Carrara: *Girolamo Bajamonti*. La Dalmazia costituzionale, Zara, 6. VI. 1848, br. 4, 3-4. G. Novak, n. dj. (81), 114, 153. Michiele Pietro Ghezzi: *I Dalmati all'Università di Padova dagli atti dei gradi accademici 1801-1947*. Atti e memorie della Società dalmata di storia patria, Venezia, 1993., br. XXII, 68.
97. Vidi sliku u Ivan Ostojić: *Splitski kaptol u splitsko-makarskoj biskupiji*. Split, 1977., uz str. 164. Predložak u boji vidi u N. Žižić, n. dj. (75), 32. Za dopunu objavljenih Zečevićevih radova vidi: Arsen Duplančić: *Popisi državnih zgrada u Splitu iz god. 1789. i 1804*. Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske, Zagreb, 1988., br. 13/1987., 157. Tonko Maroević: *Tri danteovska prizora Bartola Markovića i Danteov portret Petra Zečevića*. Prilozi, Split, 1992., br. 33 (Priatelj zbornik II), 562-563. Ante Milošević: *Vodič po Muzeju Cetinske krajine. Vodič po Cetini*. Sinj, 1997., 55. Isti: *Arheološka topografija Cetine*. Split, 1998., 50. Arsen Duplančić: *Splitska narodna nošnja*. Split, 1998., sl. 29 i sl. na koricama. Arsen Duplančić: *Kaštelanska narodna nošnja*. Split - Kaštela, 1999., sl. 13-16, 18 i sl. na koricama. Arsen Duplančić: *Crkve kraljice Jelene u Solinu*. Split, 1999., 12-13 i sl. na koricama. Radoslav Tomić: *Obitelj Radman i njezina zbirka umjetnina*. Omiš, 1999., 48, 50-57. N. Žižić, n. dj. (75), 4-6, 21-32.
98. Bilježnica 18, str. 10: "Petar Zečević rođen u Splitu, sad kod preture u Vrliki pisar (?) dobar slikar u miniaturi (Gurato Fran svećenik u Rabu ima njegovu Madonna della Seggiola di Rafaele d'Urbino i Napoleona med 2 drva) nije se nigdar slikati učio (i portraite od Gurato kod Gurate u miniaturi)." Sabljar je ovdje vjerojatno pogrešno napisao Fran umjesto Ivan Gurato koji je bio bibliograf i sakupljač starina. *Hrvatski biografski leksikon 5*. Zagreb, 2002., 329-330.
- 98a. M. Stagličić, n. dj. (4), 129.
99. Ivan Banić: *Iz korespondencije Alfonsa Pavića*. Poljica, Gata, 1989., br. 14, 43.
100. Nakon Kaera ponovno je tiskan u Aida Koludrović: *Ženske varoške nošnje u sjevernoj i srednjoj Dalmaciji*. Split, 1954., sl. 4. Atribuiranu sliku i u boji vidi u Tatijana Gareljić - Nevenka Bezić Božanić - Ivanka Ivkanec: *Narodne nošnje Makarskog primorja*. Makarska, 1999., 52, 172.
101. Vijest o njegovu imenovanju za činovnika u Vrlici donosi Gazzetta di Zara, Zara, 1846., br. 84, 507.
102. Slike iz sv. Križa i sv. Dominika već su poznate (K. Prijatelj, *Splitski ...*, n. dj. (46). Isti: *Dopune za splitskog baroknog slikara Sebastijana Devita (De Vita)*. Peristil, Zagreb, 1986., br. 29, 91-95. R. Tomić, n. dj. (11), 160-169.) dok je podatak iz Zečevićeva pisma o pali Gospe od Karmela u svetištu na Pojišanu potvrda za njezinu atribuciju Deviti. (Radoslav Tomić: *Sebastijano Devita na Pojišanu i Lovretu u Splitu*. Kulturna baština, Split, 1991., br. 21, 97-102. Isti:

- Slike u crkvi i samostanu Gospe od Pojišana*. U: Svetište Gospe od Pojišana, Split, 1993., 53-54. R. Tomić, n. dj. (11), 166, 169.) Opis slike iz Sv. Križa donosi već Karaman. Ante Belas - Ljubo Karaman: *Bratovština i crkva sv. Križa u Velom varošu u Splitu 1439-1939*. Split, 1939., 51.
103. *Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva*. Zagreb, 1979., 224, 296, 606. James Hall: *Rječnik tema i simbola u umjetnosti*. Zagreb, 1991., 87, 139. Za primjer vidi slike u Miloš Milošević: *Petar Kosović slikar 18. stoljeća iz Dobrote*. Prilozi, Split, 1986.-1987., br. 26, 496-497. R. Tomić, n. dj. (11), 169.
104. J. Hall, n. dj. (89), 245, 252.
105. Oblaganje zidova pozlaćenom kožom, suknom (dijelom oslikano, a dijelom obojano) i svilom bilo je uobičajeno u splitskim kućama, ali se iz dosad objavljenih opisa i inventara ne zna jesu li postavljani i na stropove. (D. Božić-Bužančić, *Privatni ...*, n. dj. (55), 29. A. Duplančić, n. dj. (29), 157, 160.) Postavljanje slika na stropove crkava bilo je često. (Vidi npr. V. Marković, n. dj. (9).) Tom katalogu zidnih slika treba dodati i stropove splitskih crkava sv. Križa i sv. Filipa Nerija. Arsen Duplančić: *Splitska crkva sv. Križa u 18. stoljeću*. Croatica christiana periodica, Zagreb, 1987., br. 19, 15. *Spalaten. et Macarsken. beatificationis et canonizationis servi dei Nicolai Biankovic ... Romae, 1885.*, 26: "In tanto per dare i saggi maggiori della grande stima che sua Eccellenza Cornaro portava al nostro benemerito Biancovick, ha voluto generosamente mercè la sua divozione, con onori e preziosi regali adornare la nuova Chiesa del Spalatino Oratorio d'una nobile soffitta con pitture e varj intagli dorati." Riječ je o generalnom providuru Girolamu Cornaru (1680.-1682.). Slike koje je on darovao sigurno su one četiri koje je 1679. izradio Antonio Garzadori, a prikazuju scene iz Kristova života. One su iz stare crkve sv. Filipa prenesene u novu, dovršenu 1736., gdje su u XIX. st. dobile drvene okvire s neogotičkim ukrasima i postavljene na bočne zidove uz glavni oltar. R. Tomić, n. dj. (11), 104-107. Radoslav Tomić: *Crkva sv. Filipa u Splitu*. Split, [2001.], 26-29.
106. Podatku da je 1780. procijenio neke slike u zadarskoj crkvi sv. Dimitrija treba dodati da mu je 1778. isplaćeno 9 cekina za kip sv. Vinka Ferrerskog namijenjen crkvi sv. Dominika u Zadru. Tu se vjerojatno radi o nacrtu za kip. (Ives Čače: *Dva barokna altara na zadarskom području*. Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Razdio povijesnih znanosti, Zadar, 1986., br. 25(12)/1985.-1986., 165-166. R. Tomić, n. dj. (11), 163.) Da je Devitinih slika bilo u Splitu spominje Carrara 1851.: "ovdje i ondje koja od de Vita". (Vidi bilj. 20.) U Galeriji Uffizi u Firenci vidio je Kukuljević 1857. "Od Sevastijana Josipa De Vita, rodom iz Splieta, njegova podoba među podobama slikarah." (Ivan Kukuljević: *Izvjestje o putovanju kroz Dalmaciju u Napulj i Rim*. Arhiv za povjestnicu jugoslaven-sku, Zagreb, 1857., br. 4, 387.) Taj podatak preuzeo je D. S. Karaman u svoj rukopis o znamenitim Splićanima. (K. Prijatelj, n. dj. (46), 65.) U novije doba potvrđeno je da je Devita 1783., zajedno s dva crteža, poklonio svoj autoportret firentinskoj galeriji. Silvia Meloni Trkulja: "*Sebastiano de Vita Dalmatino, con due mani*". Prilozi, Split, 1992., br. 33 (Prijatelj zbornik II), 399-404.

107. Kruno Prijatelj: *Novi podaci o splitskom slikaru Sebastijanu Deviti (de Vita)*. Radovi Instituta za povijest umjetnosti, Zagreb, 1992., br. 16, 143-147. Tu je ujedno (str. 145) već bio najavljen ovaj članak.

SPIGOLATURE PER LA CONOSCENZA DEL PATRIMONIO ARTISTICO DELLA SPALATO DI UN TEMPO

Riassunto

Il riordinamento di diversi materiali archivistici nel Museo Archeologico di Spalato ha riportato alla luce alcuni documenti che offrono notizie sul patrimonio artistico di Spalato nel passato. Essi sono interessanti per le descrizioni di alcuni dipinti, per conoscere il loro destino e le attribuzioni che, tuttavia, non sono sempre sicure.

Il documento con la datazione più antica è l'inventario dei dipinti della cattedrale che, a giudicare dalla calligrafia, fu compilato dal canonico Josip Kojić, e si trova nell'eredità di Giulio Bajamonti. Qui giunse, verosimilmente, come documentazione per la storia di Spalato del Bajamonti. Esso non reca l'anno, ma si può datare tra il 1786, quando Kojić divenne canonico e il 1800, quando morì Bajamonti. Il secondo documento è il catalogo dei dipinti in Dalmazia compilato da Francesco Carrara, probabilmente negli anni quaranta del XIX secolo. Forse va messo in relazione con la raccolta dei dati per il suo libro "La Dalmazia" (Zara 1846) o in relazione con la descrizione dei dipinti in Dalmazia che pubblicava a puntate Vicko Poiret nella "Gazzetta di Zara", e del cui articolo dedicato a Spalato ci serviremo in questo lavoro. Di questi anni è forse anche una nota del Carrara sui ritratti di M. de Dominis e N. Grisogono.

Segue in ordine cronologico la lettera che Petar Zečević nell'agosto 1850 inviò a Carrara, e che si riferisce al pittore Sebastiano Devita (de Vita). Il quinto documento sono gli scritti di Ivan Kukuljević dal suo viaggio in Dalmazia nel 1854 e le annotazioni su ciò che deve vedere e chiedere. Insieme a questi sono le annotazioni di Mijat Sabljar che soggiornò diverse volte in Dalmazia, e nei primi mesi del 1854 fu anche a Spalato e dintorni. Esse servirono certamente a Kukuljević come vademecum per il suo viaggio.

Per una più agile consultazione dei dati offerti dalle fonti citate li abbiamo raggruppati per chiese e collezioni, e abbiamo segnato ogni documento con l'iniziale, come segue: **Ko** - Kojić, **C** - Carrara, **P** - Poiret, **Ku** - Kukuljević, **S** - Sabljar. La lettera di Zečević è trattata a parte in chiusura di questo articolo. Si deve ancora avvertire che Kukuljević in fondo al catalogo dei dipinti nella cattedrale annotò che i dati era stati ripresi dall'eredità del canonico Kojić. Egli, comunque, differisce, in alcune cose dal catalogo di Kojić dell'eredità Bajamonti.

Petar Zečević, Portret Franje Carrare (foto: Ž. Bačić)

Franjo Carrara i Jerolin Bajamonti - dagerotipija (foto: Ž. Bačić)